

II. Althochdeutsche Glossen aus Bern, Pflanzennamen u. s. w.

Die hier aufgeführten Glossen saec. XII fanden sich auf zwei Büchereinbänden auf der Berner Stadtbibliothek, s. meinen Katalog der Berner Handschriften p. 513 (nr. 722, 1). Es hängen je zwei Blätter zusammen, welche von einer spätern Hand mit den Nummern 45, 46, 65 u. 70 bezeichnet worden sind. Ein drittes Blätterpaar, das ich von einem ferneren Buche ablöste, enthält zwar keine altdeutschen Glossen, gibt aber dafür Aufschluß über die Bedeutung des Werkes. Es ist nämlich eine Bearbeitung (resp. ein Auszug) aus Isidor's *Etymologiae*: jenes Blätterpaar mit 18 u. 21 bezeichnet, handelt von der Grammatik und den Redefiguren in engem Anschluß an Isidor. Ich bezeichne die Blätter mit 1^a, 1^b etc. Über die Provenienz derselben gibt folgendes Verspaar Aufschluß, welches sich auf f. 1^b am obern Rand befindet, von einer Hand saec. XIV:

Femina, securis accuta, cliensque fidelis:

Hec tria Parisius nunquam uel raro videntur.

f. 1^a.

.... hemera.
 Gladiola, suertela.
 Gallipes uel gallicrus, hanenfuz.
 Git lolium, raten.
 Greganega, heiternezila.
 Girada, mägeräten.
 Humulus, hopfo.
 Heron lolium.
 Hicteas, salicis arbor.
 Hin flos rami.
 Hiuiscus altea.
 Hirotane, pisterion.
 Herobotane, ueruscina.
 Hiringui, i. c. capata.
 Helon, sambucus.
 Heloscorpius i. titimallus.
 Ietin i. milium.
 Ietinos milium.
 Isatis aluta.
 Ieropissa pice liquida.
 Ierobulbu bubii agrestis.
 Ipoquistidus sucus sentium.
 Istipriuas nigras alumen liquidum.
 Istafis agria i. pastinaca siluatica.
 Idromel, aqua mellita.

Interrusco, cortex mediana.
 Iris calcedonium irius radix.
 Iacas uiscus.
 Irtus gladiolus.
 Istrignus, uua lupina.
 Insana simphoniaca.
 Iris africe gladiolus.
 Inglandis pila cupressi.
 Ipsomitia cerosa.
 Irificilis, vuatuurz.
 Irius i. gladiola uel lilium agreste.
 Intimatosis mensura.
 Ireus, watwrz.
 Iosarum alba menta.
 Inola, âlant.
 Intiba, härstrenga.
 Iringus, dîstel.
 Iusquiamum, bilsa.
 Iouis barba, huswrz.
 Italica, wolueszeifala.
 Isca, zuntra.
 Ixion cameleonta.
 Inguinalis, peônia.
 Kopros i. stercus.
 Kiamus, saba (leg. faba).
 Kappareos, kapparis.
 Kambris, brasica.

Kalitricum sanguinaria.
Krite ordeum.

Larix ·i· auena.
Lemnia auripigmentum.
Lasaris radice ·i· silfitii radice.
Libanarienus ·i· thus masculino.
Lothus trifolium.
Libana, mannis ·i· labani puluis.
Litargiro, spuma argentea.
Lelfifagum ·i· sclareda saluia.
Litridos cucumere amara.
Lapatus, lapatium.
Leptocaria auellana.
Libanotus uel libanothidis ·i· ros
marino.
Libano, thus.
Laurus alexandrinus. ·i· uictoriola.
Leontopodium, pes leonis.
Lactiua (sic) agreste ·i· surracla.
Lotana, ueruena.
Lembago, saxifraga.
Lipparos, pinguis.
Lactuca, traepidicas.
Lentrulibano, ros marinum.
Lappa, herculiana cappeus.
Lipparis ·i· alumen liquidum.
Linocostidos, mercurialis.
Locium pectus.
Lachinas inpetigines.
Linosperma, lini semen.
Lupinum, ficbona.
Lacteridia, spiwrz.
Lubisticum, lubestikel.
Lapacium, husleticha.
Leonpodium, lewenwzr.
Lanaria, w̃lina.
Lappa, cl̃tta.
Lupipectina, magnus carduus.
Lingua agnina, schafes zunga.
Ligustra, hungebluma.

Milantheria, erugo ferri.
Miconus, papauer.
Melanpilus, aganta.
Maratro, senuculo.
Mercurialis, herba colocasia.
Meu. liradio est sister.

Magnefolium ·i· personatia.
Melan nigrum.

f. 1^b.

Marcidonis petrosilinum.
Melan uel lipodia elleborus niger.
Mandragora, morion, radix est si-
milis homini.
Miriflon ·i· millefolium.
Melapius, edera in arbore.
Maritima, bladona ·i· raffanus.
Melligratum, mel et uinum.
Milizium, synape.
Manu martis, quinquefolium.
Meru, serpillum.
Melanterium, atramentarium.
Maura, peucedanus.
Miricus tam mirfce, cheidehe.
Maurella, hilmibranda.
Morbus regius, ieterica passio, gele-
wesuth.
Mirra stacten ·i· mirra in lexuia
lauata et inde renouata quia stac-
ten dicitur cinis de foco; stactis
dicitur gutta de mirra ideoque
differt inter stacten et stactis.
Meatix, atach.
Mediana petriniola ·i· faha.
Mentastrum, fiscminza.
Macedonicum, g̃res.
Maratrum feniculum.
Millefolium, garuwa.
Menta, m̃nza.
Mora, t̃pbera.
Maura, druswzr.
Millemorbida, druswzr.
Miganus, bilsa.
Maurella, b̃nwzr.
Michomes, magensamo.
Musica, vogelcrut, similis ciceri.
Malannus, ahthalm.
Moron, hunerdarm.
Musica animata, lebente muschela.
Mastice resina iuniperi.
Malua, papela.
Marrubium, anthorn.
Mora agrestis, swarzwzr.
Marisca, grozdarm.
Menta nigra, rosminza.

Nardostatius, spica.
 Nardoceltica ·i· fasce gallico siue saluiola.
 Nepita, mentastrum.
 Nardo rustico, baccara.
 Nigella, raten.
 Nitrum, lûtersalz.
 Nimphea, grênsinc.
 Napeos, sinef (corr. senef) uel sinapis.
 Nasturcium, crêssu.
 Narcissus ·i· uulus.
 Origanum, tôsto.
 Ocimum, girgila.
 Orbicularis, ertaffel.
 Oleum sucinum quod fit de cucumere agresti.
 Origanum, colenela hoc est corona.
 Opio quirinaco, lasar.
 Opio miconi de papauere fit.
 Oppobalsamo, balsamo.
 Olcastrum, olisatrum.
 Odicos, ebulum.
 Olmunda, herba similis fenici.
 Opio, papauer.
 Pitireus filix.
 Piganon ruta.
 Pristerion herba columbaria uel uerbena.
 Paliurum, cicer domesticum.
 Prassion, marrubium.
 Panoristum, semen rutę.
 Pane afro, sigiline.
 Polygonus sanguinaria.
 Proserpinaca centenodia ·i· wegetreta.
 Petrosilium, olisatrum.
 Pentaflon, quinquefolium.
 Papiscus, satirion.
 Peucedanus, herba satenaria.
 Politricus, capillus ueneris.
 Pontica auellana.
 Pigra amara.
 Purgatorium lactēr.
 Pales cotilido umbilicus ueneris.
 Panacus regius liuistici radices.

Pollinaris iusquiamum.
 Pollipodia, farm.
 Peripleumonia uicium pulmonis.
 Pleuresis, dolor uentris.
 Pitatia mensula.
 Pusca, acetum et aqua.
 Poliacaria sanguinaria.
 Personatia lappa.
 Portulaca, purcelen.
 Petrosilinum, pftersele.
 Plantago, wegerich.
 f. 2^a.
 Potentilla, grensinc.
 Pertinaca, morhela.
 Papauer, ueltmago.
 Pastinaca silustica, ueltmorehela.
 Proserpina, rithachel.
 Polipodium, steinfarm.
 Polion herba, flos eius mane candidus, meridie purpureus, uespere ceruleus.
 Pancrista, ruta.
 Pladonna, wllina.
 Panicum, fenich.
 Pulpedo, hanenwrz.
 Pepo, pfedema.
 Perforata basilia.
 Quinoradix, rosa canina.
 Quinoglossa, lingua canina.
 Quiamus, faba.
 Quorius, crocus.
 Quiromion, cipa.
 Quiitrada, butracion.
 Quinopodion, poligonus.
 Radiculalanaria (sic) ·i· strucio.
 Rumice lappa.
 Riza radix.
 Ramnus, spina alba.
 Radix nutica accorus.
 Rubus cepsa agr̄.
 Ratricla, uitragine.
 Rubu, sentice.
 Resina terebintana ·i· nauigia.
 Rafanus, radix.
 Riuula, clina.
 Rosmarinum, lauendula.

- Rumicedo, bram löb.
 Reumatica, chranehesnabel.
 Ratilia, turnella.
 Ramumulum, huntstille.
 Raphanum, merretech.
 Rumex, brama.
 Radix, retech.
 Radegudium, merretech.
 Ramica, brama.
 Ruta, ruta.
 Rapa, ruba.

 Sicinocordium i. lentisci comas.
 Socordion, allium.
 Staphilonos, pastinaca agrestis.
 Simphitum, anagallicum.
 Sicamina, morus.
 Sinonus pipercoli.
 Spinoantus flores lentisci uel silice.
 Siccion sperma, cucumeris semen.
 Syon herba similis olisatri, quae in
 paludibus inuenitur.
 Stacten cenę de fico.
 Stactis, gutta de mirra.
 Stafidas, uua passa.
 Silfio radix lasaris.
 Squilla uidua.
 Splenion, scolopendria.
 Stipteria, balaustium siue mali gra-
 nati flores uel alumen scitiso.
 Siliqua ceracia.
 Sperma, semen.
 Septineruia, plantago.
 Sapho simphoniaca.
 Sidirites pibinella.
 Sideritis panacus.
 Sarminia cerefolium.
 Scistis, alumen.
 Strumus uua lupina.
 Sionus siriacus nigella.
 Solago maior i. irius.
 Scumaria, morhela.
 Silinus apius.
 Sparagus meagantus.
 Sinonus, wihunt.
 Sanguinaria, spuregras uel wege-
 treta.
 Scortia, rinta.
 Sapa coctio herbarum.

 Sinterea, nuzsuch.
 Sprintilla, nieswrz.
 Scrofas, uermes.
 Scoliasmos carduus niger.
 Scotomatici qui uertiginem paciun-
 tur.
 Stafidia uua passa.
 Sisimbrium lappadatium.
 Sparga, heirbeswrz.
 Singeuona, perewinca.
 Satureia, quenela.
 Serpillum, ueltquenela.
 Solsequia, ringela.
 Simphoniaca, bilsa.
 Scolopendrium, hirzes zunga.
 Sisimbria menta nigra.
 Septineruia, wegebreita.
 Sanguinaria, wegetreta.
 Sisagria V. digitorum.
 Sigillum salomonis, magerato.
 Sarminia, wiltkeruela.
 Silinon apium.
 Sinalagria cucumer agrestis.
 f. 2^b.
 Samsucus, lauendula.
 Sauuia seuenböm.
 Sambucus, holenter.
 Siliqua, sprachila.
 Salatrum uel solago uua canina,
 huntespere.
 Solarega, scherlinc.
 Senecion, beinwrz.
 Semen ammeos, wilde morachsamo.

 Thus libanus.
 Tassis, menta.
 Triconion, uerbena.
 Tiphones, dracontea.
 Testiculum leporinum satirion
 herba.
 Theorica, urtica.
 Tibapperus sulphur uiuum.
 Triscalanus yperico.
 Terebintina resina optima.
 Tauricollum, gluten taurinum.
 Tasia i. ferula i. anindola(?).
 Tiriaca uetonica.
 Teraon dracontea.
 Terre malum ciclamma.

Trigantes artemesia.	Vernalis, berewinke.
Tarmus lupinum.	Wlgago, haselwz.
Tribulis radix qui moras per terras facit et dicitur rubus.	Vulgame, haselwz.
Timbra siluatica satureia.	Viscus, mistelle.
Tormentalis saurion.	Verbena, isinletta.
Talpiriola draconteę similis.	Xirobalsamo ·i· lignum balsamum.
Tanaceta, reineuano.	Xifo gladiolum.
Tubura, ertnuz (?).	Xiris gladiolus.
Tormentilla, ficwz.	Xeris agrion ·i· saba.
Trifolia, gűchesampfro.	Xynarica ·i· croco.
Talpiriola, scherewz (?).	Xirim sicco.
Termus lupi, wolfeswz.	Xira sicca.
Timus, binsoga.	
Titimallum, brachwz.	Yrigerontus senecione.
Titimalla, gallatite.	Ydropiperi ·i· piper montanum.
Trifolium, cle.	Yscos ·i· uiscus de quercu.
Veratro ·i· elleboro nigro.	Zimi fermentum.
Unfacion flos uitis.	Zion semper uiuo.
Virgine mercurialis.	Zimlax trifolium.
Vedon, saluia.	Zimerenis mirra.
Vertepedium uerbena.	Ziperis gallas.
Vinum diureticum ·i· uetus.	Zema sucus.
Uua lupina strignus.	Zoa animalia.
Uua canina strignus.	Zizifu cinobatus.
Vitis cani saxifrica.	Zia senitione.
Viperina simphoniaca.	Zizania lolium.
Veneria accorus.	Zazara herba est quam bisimon comedit.
Valeria ·i· cronia uel ricinus.	Zuzur, zituar.
Umfacio mustum.	
Vermiculus, wormo.	

f. 3^a.

..... ne sceleris.

Circumforanus, qui uacationis causa circa forum uagatur.

Susurro a sono locutionis uel mussitator, rűmire.

Optrectator, bisprechűre.

Adulator, smeichere.

Rumigerulus, műeresagűre.

Nugigerulus garrulus turpis nuncius.

Futilis, sűgere.

Discipulus a disciplina, disciplina autem a discendo.

Dilectus a diligentia.

Defessus infirmus, quasi diu fessus.

Delibutus quasi de oleo unctus.

Pagani a pago atheniensium.

Debilis quod per bilem factus sit fragilis.

Decolor quod desit illi color.

Dolosus quod deludat.

Delator quod detegat quod latebat.

Demens idem quod amens ·i· sine mente.

Degulator quod gulę sit deditus.

Desipiens quod minus sapere incipiat quem solebat.

Eruditus quia non rudis, sed iam doctus.

Mulcator quod blandis uerbis mulceat, lintlochare.

Impostor, trūginere.

Ypochrita simulator, glige sehte (sehre?): ypo falsum, crisin iudicium.

Sincellita, gesello.

Ingeniosus, quod intus uim habeat gignendi quamlibet artem.

Inuentor, quod in ea quem (sic) quaerit inuenit.

Interpres, quod inter partes medius sit duarum linguarum.

Iustus qui iura custodit.

Indolis est proprie imago futurę uirtutis.

Iocundus quod sit iocis aptus.

Iocosus iocis usus.

Incolumis a columna nomen habet quod sit erectus.

Infirmus quasi sine formo ·i· calore.

Inbecillis sine baculo fragilis et inconstans.

Iracundus quia accenso sanguine in furem compellitur: ur (sic) flamma dicitur et ira inflammat.

Iratus ira actus.

Demoniosus, tūfelsubteger. Item energuminus uel epilepticus uel arrep-ticius.

Versipellis quod in diuersa uultum et mentem uertat, wanclicher; inde uersutus, vngetruwer.

Verbosus loquax, kallere.

Bucco uel babulus, kronere.

Bucones stulti rustici.

Assertor testis, urchunde.

Ambifarius duplex.

Astrofus malo astro natus.

Apochrisiarius summus uel secretus legatus.

Arrogans uel iactans, rŭmere.

Abrogans humilis nil iactans.

Filaudus se ipsum laudans.

Selectus singulariter electus.

Baburrus stultus ineptus ebes.

Capularis morte dignus.

Calamistratus qui calamistro -i- acuto ferro crispatus (sic).

Caduceptor, sūnere.

Citimus uel extremus ultimus.

Concionator allocutor.

Discolis indoctus, indisciplinatus uel agrestis.

Insomnis sine somno.

Delirus, tōbenter, mente defectus per etatem.

Pernix a pern. iendo -i- in conatu perseuerando uel pernix -i- uelox pedibus.

Disparilis dispari similis.

Exspes -i- sine spe, uezuuelenter.

Ceruicatus durę ceruicis.

Effēta dicitur mulier quae parere iam cessauit.

Efracor quod sit claustrorum expugnator.

Exertus in loquendo expeditus.

Fretus adiutus.

Fautor adiutor.

Expertus multum peritus.

Expers qui est extra periciam.

Exornatus ualde ornatus.

Expers quasi extra partem.

Exul quia extra solum suum est.

Fastus tumidus, stōlzer.

Faustus felix; infaustus infelix.

f. 3^b.

Extorris || expulsus, quia extra terram suam est.

Exterminatus quod sit extra terminos.

Egens et egenus sine gente et sine genere.

Exiguus multum egens.

Efferatus mente efferina effectus.

Gnarus, wizzeger.

Facundus quod facile fari possit.

Facetus quod iocos et ludos gestis et factis commendat, a faciendo dictus.

Fidelis quod sit id quod dicit uel promittit bonum.

Fortis quia fert aduersa.

Formosus a formo -i- calido, feruor sanguinem mouet, sanguis pulchritudinem.

- Fragilis quod facile frangi potest.
 Fessus quia fissus nec iam integer salute.
 Fatigatus quasi fatis agitatus.
 Fatuus quia neque fatur quod ipse neque quod alii dicunt intelligit.
 Fallax, quod fando decipiat.
 Frendens, quod minando frangat dentes.
 Facinorosus a factō commisso.
 Flagiciosus quod semper flagitet .i. appetat libidinem.
 Feconda quasi fetu abunda.
 Flens quasi lacrimis fluens.
 Grandæuus quasi grandis euo.
 Gratus gratiam seruans.
 Gratificus quod gratis faciat bonum.
 Gratosus quod plus unicuique quam meretur tribuit.
 Ganeo luxuriosus.
 Humilis quasi humo accliuus.
 Honestus quod nihil habeat turpitudinis. Quid est honestas nisi perpetuus honoris status?
 Honorosus plus est quam honoratus, sicut scelerosus plus quam sceleratus.
 Hirsutus quod pilis sit horridus.
 Feculentus sordidus impurus.
 Hircosus qui de sudore corporis putet.
 Inuisus, hâzlicher, ab inuidia.
 Inuidiosus qui ab alio patitur inuidiam, inuidus ab inuidendo felicitati alterius.
 Intestabilis cuius testimonium non ualet.
 Intestatus sine testimonio.
 Infamis non bonę fame, ummârer.
 Cincicus caninus.
 Immunis minime munificus sine munis .i. officiis.
 Inficiator negator, qui ueritatem non fatetur, sed mendacium.
 Interceptor proprie dicitur qui inter duos de medio tollitur.
 Infrenis qui frenis non regitur.
 Infrendens comprimens dentes, unde nefrendes infantes qui necdum dentes habent.
 Immanis quia non bonus sed terribilis: manum enim bonum dicitur.
 Iners sine arte.
 Ignauus ignarus uie .i. rationis et uite.
 Inops quia sine ope hoc est terra.

Inconsultus quod non accipiat consilium.

Impensus, flizzeger.

Viabundus (sic) metuens.

Setus (sic) apertus.

Inuestis sine ueste.

Scurra spottêre, qui sectari quempiam solet cibi gratia, uel scurra nâschêre.

Litator, opferêre.

Elimatus -i- politus.

Longanimus magnanimus, starmûteger.

Pusillanimis, luzzelmûteger.

Luculentus lingua clarus.

Munificus, gebelicher uel quod munium suum -i- officium bene adimpleat.

Munifex qui munera fert.

Nazareus a loco.

Edilis magister edium.

Osor graece ininicus.

Lector a legendo -i- percurrando uel a colligendo animo quae legit.

Loquax non est eloquens.

Letus a latitudine.

Locuples quasi locis plenus.

Liberalis quod libenter donet.

Orbus quod liberos non habeat, quasi oculis amissis.

Proscriptus cuius substantia fisco ascribitur.

Tesus inuisus exosus.

Pellax fallax dolosus a pelle -i-

f. 4^a.

. culo qui longissima ex se fila generat quorum textura bombicinum dicitur.

Serica quod ea Seres primi miserunt, sîdinrôc.

Oloserica tota serica.

Tramoserica stamine lineo, trama ex serico.

Olofora tota ex purpura.

Molocinia uel melocinia uel maluella, quae maluarum stamine conficitur.

Bissina candida, confecta ex genere lini grossioris, zuilich.

Polimita uel multicolor, gîggelûechroc.

Gilbea tunica, geleroc.

Purpurea, pûrperûn rôc.

Ferruginea uel nigra, suarzroc.

Linostema uestis est ex lino lanaque contexta dicta quia in stamine linum intra lanam habet.

Recta dicitur uestis quam sursum uersum stantes contexerunt.

Segmentata zonis quibusdam et quasi praescisamentis ornata.

Trilex, drilech.

Biflex, zuilich.

Simplex, einlich.

Trilices a tribus liciis, quae est et simplex (cod. simpex) et biplex.

Leuidensis quod raro filo sit leuiterque densata.

Pauitensis (leg. Grauidensis) contraria leuitensi dicta quod grauiter pressa atque calcata sit.

Citrosa quasi crispata uel conscripta ad similitudinem citri.

Velenensis tunica quae defertur ex insulis quae citro sunt.

Exotica uestis peregrina de foris ueniens.

Accupita uestis acu textilis uel acu ornata (sic) quae et frigia a loco ubi fit uel inuenta est.

Ralla uel bullo quae uulgo rasilis dicitur, scarlâchen.

Interpola uestis dicitur quae dum sit uetus ad nouam speciem recurrit.

Pannucia dicta quod sit diuersis pannis obsita.

Stupeum uel colobium awirkin roc.

Colobium dictum quod longum sit et sine manicis.

Tebitonarium colobium lineum sine manicis quali Egiptii monachi utuntur.

Lumbare quod lumbis religetur.

Limus uestis quod ab umbilico usque ad pedes producitur; nam limum obliquum dicitur.

Licinium quod textura eius ligata sit in totum quasi lignum.

Camisia hêmede, quod in his dormimus in camis nostris, idest in stratis nostris.

Camîsile hêmidelachen.

Femoralia quod femora tegant. Item brace quod sint breues.

Lubricos uocatus quod tibias brachasque tegant.

Lubrici quod a braxis usque ad tibias perueniant.

Armelausa tunica quae ante et retro est diuisa, geslizzet rôc quasi armiclausa.

De proprio quarundam gentium habitu. III.

Quibusdam nationibus sua cuique propria uestis est, ut Parthis sarabare, Gallis linne, Germanis renones, Ispanis stringes, Sardis mastruge. Barbaræ uel saraballa sunt fluxa uestimenta. Apud quosdam

sarabare sunt quaedam taegmina capitum. Linne sunt saga quadra et mollia. Renones sunt quaedam tegmina humerorum et pectoris usque ad umbilicum, quos uolgo reptos uocant eo quod longitudo uillorum quasi reptat. Mastruga kûrsena quasi monstruosa quod qui ea induuntur quasi in ferarum habitum transformentur.

De palliis uirorum. IIII.

Pallium lâchen a pellibus quia prius super indumenta pellicia ueteres utebantur, quasi pellea siue palla per deriuationem.

Clamis mantel.

f. 4^b.

Fibula nûschil, sed fibulum. subligaculum.

Toga quod uelamen... corpus tegat. Est autem pallium purum forma rotundum, quo Romani in pace utebantur, belli autem tempore palumento (sic).

Toga palmata quam merebantur hii qui de hostibus palmas reportabant.

Toga candida uel cretata qua potentes (leg. petentes) utebantur.

Toga praetexta quae in senatu a philosophis induebatur.

Trabea erat troge (sic) species a purpura et cocco qua operti Romanorum reges inicio procedebant.

Toga pulla toga nigra.

Togipurium toga pura.

Paludamentum erat insigne pallium imperatorum.

Ciclas graece circumtextum latine quia est rotundum pallium.

Diplois graecum nomen est quod sit duplex amictus.

Sagum est Gallicum uestimentum quadrum.

Penula est pallium cum fimbriis longis.

Lacerna kôzzo.

Mantum Spani uocant quod manus tegat tantum. Est enim breue amictum.

Pretexta puerile pallium quo usque ad XVI annos pueri nobiles utebantur unde praetextati pueri, et dicta quia praetexebatur ei latior purpura.

Birius Graeci non birrum, kappa uel kozzo.

Crista camb.

Melotes, quae et pera, pellis est caprina a collo pendens praecineta usque ad lumbos et fiebat prius de pellibus melorum unde et dicitur.

Timbrię zôtun.

Capitium hôbetloch.
 Collurium halstuch.
 Liginne lêsun.

De palliis faeminarum. V.

Regillum est praelautum reginarum amiculum unde et dictum.
 Peplum hobetlachen.
 Palla quadrum pallium muliebris uestis deductum usque uestigia.
 Stola matronale operimentum quod cooperto capite a dextro humero in leum ponitur. Ipsum ricinium dicitur rûhela, quod eius dimidia pars retro reicitur, quod uulgo dicunt mauortem. Vocatum autem mauortem quasi Martem: signum est enim maritalis dignitatis.
 Amiculum est pallium lineum meretricum.
 Theristra palliola sunt muliebria dicta quod in theri, hoc est estate et caumate corpora tegant mulierum. Rîsa.
 Anaboladium amictorium lineum feminarum quo humeri tegantur, quod Graeci uel Latini sindonem dicunt.

De stratu et de reliquis quae in usu habentur. VI.

Stragulum est uarium, uêhlâchen, dictum quod et in stratu et in amictu aptum sit.
 Ludices a ludis theatris quibus iuuenes de lupinari (sic) egredientes caput ob uerecundiam tegebant.
 Fulchra ornamenta lectorum dicta quod in his fulcitur -i- sustinemur.
 Item stratoria uel lectisternia.
 Fulcitra fêderbette quod calcetur -i- farciatur plumis.
 Ceruical cûssin, quod ponatur sub ceruice uel cubitu. Item puluillus a puluinari quod est diuitum lectus.
 Tappêta têppit quod pedibus primum sternerentur quasi tapedia. Simpla tapetia quod una parte uillosa.
 Amphotappa ex utraque parte uillosa.
 Capitale pfulue.
 Fomentum wânkussin.
 Mantelia nunc pro operiendis mensis sunt quae ut nomen ipsum.....

III. Altdeutsche Glossen aus Bern, Pflanzennamen.

Cod. Bern. 224 saec. X f. 73^b am Rand, von derselben Hand, welche die formulae iuris aus Elsaß schrieb, die im J. 1872 zur Feier der Einweihung der Straßburger Universität überschickt wurden.

Lanugo(?) -i- Elephantinus morbus Lapatium ledecha.
 geleuuasuht. Colona(?) Haganbuocha.